projekt

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE MIŃSKIM na lata 2018-2020

Mińsk Mazowiecki, styczeń 2018

Spis treści

I	Wstęp	2
II	Założenia programowe	3
III	Opis systemu pieczy zastępczej	5
VI	Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie mińskim	9
V	Charakterystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie mińskim	19
VI	Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2018-2020	25
VII	Mocne i słabe strony istniejącego systemu pieczy zastępczej	26
VIII	Struktura celów i wskaźniki ich realizacji,	27
VIII	Harmonogram zadań	29
X	Odbiorcy Programu	34
XI	Realizatorzy Programu	34
XII	System monitoringu i ewaluacji	34
XIII	Źródła finansowania	35

I. Wstęp

Rodzina przeżywająca trudności w sprawowaniu opieki nad dzieckiem i jego wychowaniem jest wspierana poprzez szereg zaplanowanych działań, które mają pomóc przywrócić takiej rodzinie zdolności do pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Jednak, gdy szereg działań i praca z rodziną nie przynosi rezultatów i dziecko nadal nie ma należytej opieki i wychowania wtedy zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej.

Regulacje prawne w kwestiach dotyczących wspierania rodziny oraz organizacji systemu pieczy zastępczej zawiera ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 w/w ustawy system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Należy pamiętać, że w systemie polityki na rzecz dzieci i rodziny prawo dziecka do pieczy zastępczej jest prawem posiłkowym wobec prawa dziecka do życia w rodzinie**.** Formą najbardziej zbliżoną do naturalnego środowiska, w jakim powinno wychowywać się dziecko, są rodziny zastępcze. Rolą systemu pieczy zastępczej (zarówno pieczy rodzinnej, jak i instytucjonalnej) jest zapewnienie dziecku bezpiecznego środowiska wychowawczego respektującego jego prawa: prawo powrotu do rodziny, utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, stabilnego środowiska wychowawczego, kształcenia, rozwoju uzdolnień oraz pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia.

Art. 180 pkt 1 w/w ustawy zobowiązuje powiat do opracowania i realizacji 3-letniego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej. Pierwszy taki program powstał w 2012 roku i obowiązywał na lata 2012-2014, drugi był na lata 2015-2017. W związku z upływem okresu obejmowania zachodzi konieczność opracowania kolejnego Programu, który w dużej mierze jest kontynuacją dotychczas realizowanego. „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy zastępczej na lata 2018-2020" w dalszej części zwany „Programem" został opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim we współpracy z innymi podmiotami działającymi w sferze pieczy zastępczej. Program zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie powiatu mińskiego, określa kierunki działań oraz ustala zakres prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej. W programie wskazano, jakie działania należy podjąć, aby rozwijać i wspierać rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielnianych wychowanków, a także jak podnieść poziom świadczonych usług przez instytucjonalną pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie powiatu mińskiego. Uchwalenie Programu pozwoli również na pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pieczy zastępczej.

II. Założenia Programowe

Jak już wspomniano, do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Niniejszy Program jest kolejnym tego typu dokumentem opracowanym przez powiat Miński i w zasadniczym kształcie stanowi ciąg dalszy „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017". Kontynuuje realizację celów określonych we wspomnianym programie przy nieco zmienionym rozkładzie punktów ciężkości i poprzez określenie w ich ramach nowych zadań. Założenia programowe są równocześnie zbieżne z założeniami Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2022, przyjętej uchwałą nr XVIII/223/16 Rady Powiatu Mińskiego z dnia 20 grudnia 2016 roku.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje kierunek działań podejmowanych przez powiat w celu zorganizowania na jego terenie prawidłowo funkcjonującego i efektywnego systemu pieczy zastępczej. Jego zadania skoncentrowane są przede wszystkim na zapewnieniu dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, tworzeniu warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych, prowadzeniu placówek opiekuńczo-wychowawczych. Powiaty organizują także wsparcie osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne. Zadaniem gminnych podmiotów organizujących pracę z rodziną - ośrodków pomocy społecznej - jest umożliwienie powrotu dziecka do rodziny. W tym kontekście, zadaniem powiatu jest także współpraca ze służbami gminnymi (w tym m.in. asystentami rodzinnymi) przy udzielaniu pomocy rodzinie, szczególnie w sytuacji zagrożenia jej funkcji socjalnych i wychowawczych oraz w pracy na rzecz powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.

Głównym kierunkiem rozwoju pieczy zastępczej zgodnie z Ustawą jest rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej. Tą formą pieczy zastępczej objęte są przede wszystkim dzieci do 7. roku życia, które zgodnie z Ustawą, po 1 stycznia 2012 r. nie mogą być kierowane do pieczy instytucjonalnej, z wyjątkiem placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. W odniesieniu do placówek opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego, socjalizacyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego Ustawa zobowiązuje do sukcesywnego dostosowania istniejących placówek opiekuńczo-wychowawczych do małych - 14-osobowych. Do końca 2020 r., liczba dzieci w tych placówkach opiekuńczo-wychowawczych nie powinna być wyższa niż 30. Od 2021 r. funkcjonować powinny maksymalnie 14-osobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze ww. typów, z zastrzeżeniem możliwości przebywania w nich jedynie dzieci powyżej 10. roku życia (w okresie przejściowym, tzn. do końca 2019 r., w placówkach mogą przebywać dzieci powyżej 7. roku życia).

W Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Mińskim na lata 2018-2020, wszystkie wskazane powyżej dyrektywy stanowią punkt wyjścia do projektowania działań zmierzających do stworzenia takiego systemu pieczy zastępczej, który zapewni dzieciom potrzebującym wsparcia odpowiednią liczbę miejsc w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, właściwe standardy świadczonej pomocy oraz taki poziom współpracy między podmiotami udzielającymi dziecku wsparcia, który - jeśli jest to możliwe - pozwoli na przywrócenie dziecka jego rodzinie lub też umożliwi mu funkcjonowanie we właściwy sposób w ramach odpowiednich - rodzinnych lub instytucjonalnych - form pieczy zastępczej.

W tym celu podejmowane będą następujące działania:

- **Rozwój, w tym profesjonalizacja, rodzinnej pieczy zastępczej** - przede wszystkim poprzez zwiększanie skuteczności działań sprzyjających pozyskiwaniu kandydatów do pełnienia funkcji zawodowych rodzin zastępczych, w tym rodzin zastępczych specjalistycznych i prowadzących rodzinne domy dziecka, doskonalenie warunków prowadzenia zawodowych form rodzinnej pieczy zastępczej oraz rozwój kompetencji wychowawczych osób sprawujących funkcję rodzin zastępczych wszelkiego typu. Poprzez profesjonalizację rozumie się w Programie dążenie do tego, by funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka nadać charakter zawodowy, m. in. poprzez wyposażenie osób podejmujących się tych funkcji w odpowiednie kompetencje zawodowe (zwłaszcza umiejętności wychowawcze) oraz określenie ścieżki rozwoju zawodowego dla osób pełniących funkcję niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych.
- **Modernizacja placówek opiekuńczo-wychowawczych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i tworzenie warunków sprzyjających indywidualizacji pracy z dzieckiem** - poprzez zapewnienie kadrze kierowniczej i pedagogicznej placówek opiekuńczo- wychowawczych dostępu do szkoleń adekwatnie do potrzeb oraz optymalną reorganizację istniejącej struktury placówek i dalszy rozwój sieci placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- **Doskonalenie podstaw organizacyjnych systemu pieczy zastępczej**, jako kolejny etap długofalowej budowy systemu pieczy zastępczej w Powiecie Mińskim, dzięki któremu będzie możliwe jeszcze efektywniejsze niż dotychczas wykonywanie zadań związanych z zapewnianiem dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej możliwie najlepszych warunków opieki, wychowania i rozwoju.

III. Opis systemu pieczy zastępczej

W systemie pieczy zastępczej wyróżnia się pieczę zastępczą instytucjonalną i rodzinną.

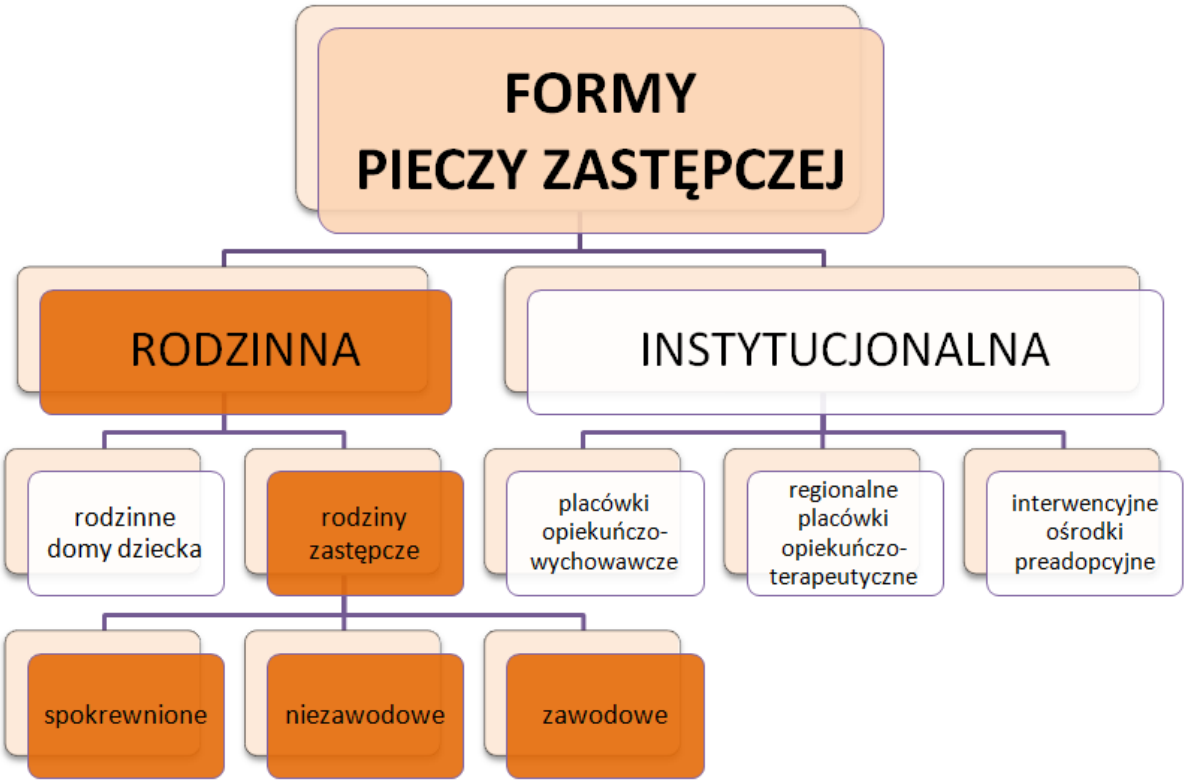

Rodzinna piecza zastępcza jest realizowana w dwóch formach, tj.:

- Rodzina zastępcza;
- Rodzinny dom dziecka.

Wyróżnia się trzy typy rodzin zastępczych:

- **Rodzina zastępcza spokrewniona** - tworzona jest przez wstępnych lub rodzeństwo dziecka, przysługują jej świadczenia finansowe na utrzymanie dziecka;
- **Rodzina zastępcza niezawodowa** - tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, przysługują jej świadczenia pieniężne na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka, w rodzinie zastępczej niezawodowej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa);
- **Rodzina zastępcza zawodowa** - tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, oprócz świadczenia pieniężnego na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka otrzymuje także wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w rodzinie tej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa). Rodzina zastępcza zawodowa może działać również, jako:

- **rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** - przyjmuje dziecko: na podstawie orzeczenia sądu; w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną; na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby; w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie;
- **rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna** - umieszcza się w niej w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie art. 6 pkt 9 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz małoletnie matki z dziećmi.

Obok rodziny zastępczej drugą formą rodzinnej pieczy zastępczej jest **rodzinny dom dziecka**. Tworzą go małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim. W tym samym czasie może w nim przebywać nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

Piecza zastępcza instytucjonalna realizowana jest w ramach placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo- terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych. Ze względu na specyfikę, wyróżnia się następujące rodzaje placówek opiekuńczo-wychowawczych:

- typu socjalizacyjnego;
- typu interwencyjnego;
- typu specjalistyczno-terapeutycznego;
- typu rodzinnego.

Niezależnie od typu, placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, zdrowotne, emocjonalne, rozwojowe, społeczne i religijne, w tym zapewnia dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości. Pracownicy placówki umożliwiają także kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi oraz podejmują działania w celu powrotu dziecka do rodziny.

Placówka **typu interwencyjnego** w szczególności przyjmuje dzieci w sytuacjach wymagających natychmiastowego zapewnienia im opieki. Pobyt dziecka w placówce interwencyjnej nie może trwać dłużej niż 3 miesiące (w sytuacjach, gdy postępowanie sądowe w sprawie uregulowania sytuacji prawnej dziecka jest w toku, pobyt w placówce interwencyjnej może być przedłużony do czasu zakończenia trwającego postępowania sądowego).

Placówka **typu specjalistyczno-terapeutycznego** sprawuje opiekę nad dziećmi o indywidualnych potrzebach, w szczególności legitymującymi się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, wymagającymi stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii, wymagającymi wyrównania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.

Placówka typu specjalistyczno-terapeutycznego zapewnia dzieciom zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne,

terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne.

W placówce **typu rodzinnego** wychowują się dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się, w szczególności umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu. W tym samym czasie w placówce tego typu może przebywać nie więcej niż 8 wychowanków.

W **regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej** są umieszczane dzieci wymagające szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagający stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W placówce tego typu można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 30 dzieci.

W interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym umieszcza się dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

Prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy do zadań własnych samorządu województwa.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie 1 stycznia 2012 r., wprowadziła znaczące zmiany w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną, w tym wyraźnie podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatowy w zakresie: pracy z rodziną - co należy do zadań własnych gmin - i organizacji pieczy zastępczej - co należy do zadań własnych powiatu.

Podział kompetencji w zakresie organizacji wsparcia rodziny i pieczy zastępczej pomiędzy samorządami:

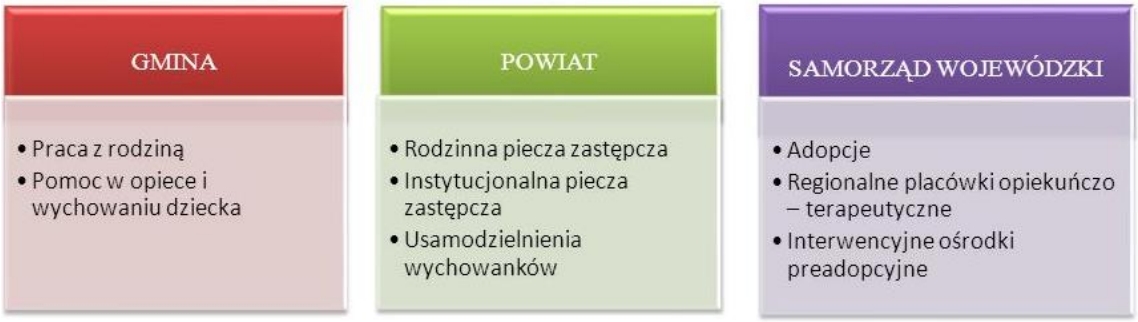

Jak już wspomniano, pieczę zastępczą organizuje powiat.

Zgodnie z art. 180 Ustawy do zadań własnych powiatu w kontekście pieczy zastępczej należy:

1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych

zawodowych;

2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych;
6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo- wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
   a) grup wsparcia,
   b) specjalistycznego poradnictwa;
8) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
10) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
11) finansowanie:
   a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu;
   b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne;
   c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.
12) Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.
13) Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

14) Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
15) Prowadzenie spraw związanych z finansowaniem pobytu w pieczy zastępczej cudzoziemców przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którzy mają na tym terytorium miejsce zamieszkania.
16) Prowadzenie spraw związanych z finansowaniem dodatku wychowawczego.
17) Prowadzenie innych spraw z zakresu pieczy zastępczej niezastrzeżonych na rzecz innych podmiotów.

W powiecie mińskim na Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej zostało wyznaczone Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim (Zarządzeniem Nr 73/11 Starosty Powiatu Mińskiego z dnia 10 października 2011r.).

Zadania gminnych podmiotów organizujących pracę z rodziną wykonują w powiecie mińskim **ośrodki pomocy społecznej**.

IV. Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie mińskim.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim realizując zadania Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej obejmując swoją opieką rodziny zastępcze na terenie powiatu mińskiego.

Rodzinę zastępczą tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej.

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom, które:

- ✓ dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej;
- ✓ nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona;
- ✓ wypełniają obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego;
- ✓ nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych;
- ✓ są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone zaświadczeniami o braku przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia funkcji rodziny, wystawionymi przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej;
- ✓ przebywają na terytorium Rzeczpospolitej Polskiej;
- ✓ zapewniają odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb oraz posiadają stałe źródło dochodu
- ✓ nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

W latach 2015-2017* liczba rodzin zastępczych korzystająca ze wsparcia Centrum przedstawiała się następująco:

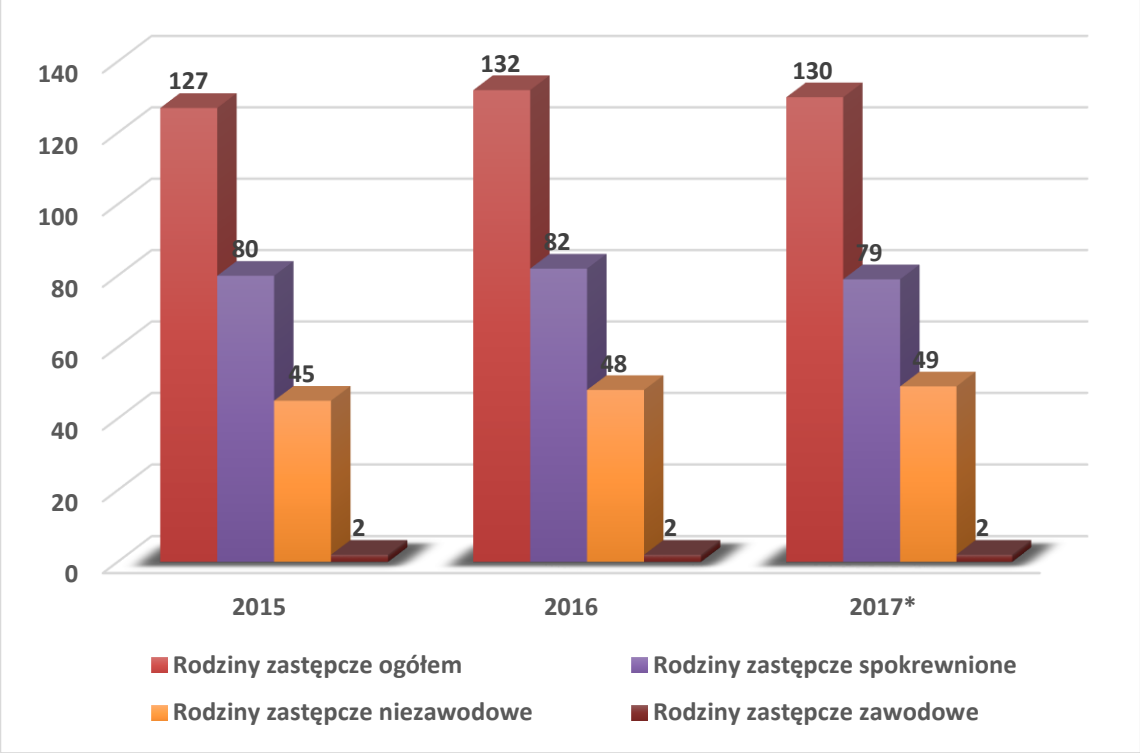

*stan na 30.06.2017r.

Przyrost rodzin zastępczych w poszczególnych latach:

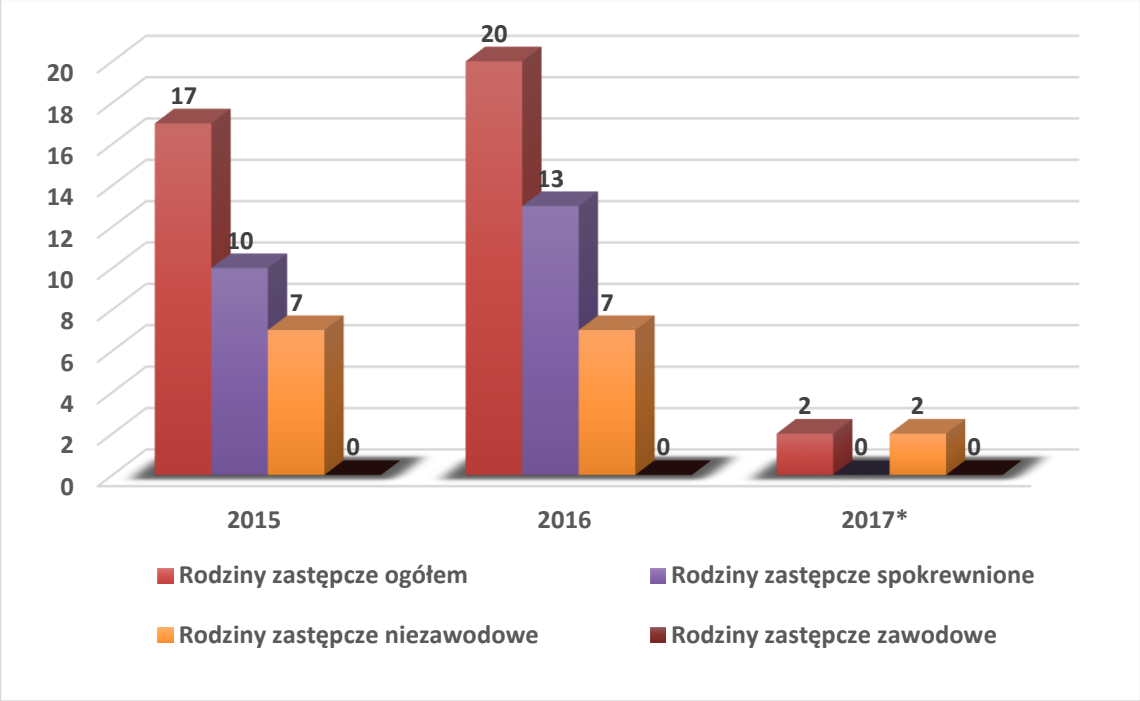

*stan na 30.06.2017r.

W powiecie mińskim przeważają rodziny zastępcze spokrewnione. Są dwie rodziny zawodowe i jest to rodzina zawodowa specjalistyczna oraz rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego. Na terenie powiatu mińskiego nie ma rodzinnego domu dziecka.

Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych z podziałem na typ rodzin w latach 2015-2017*

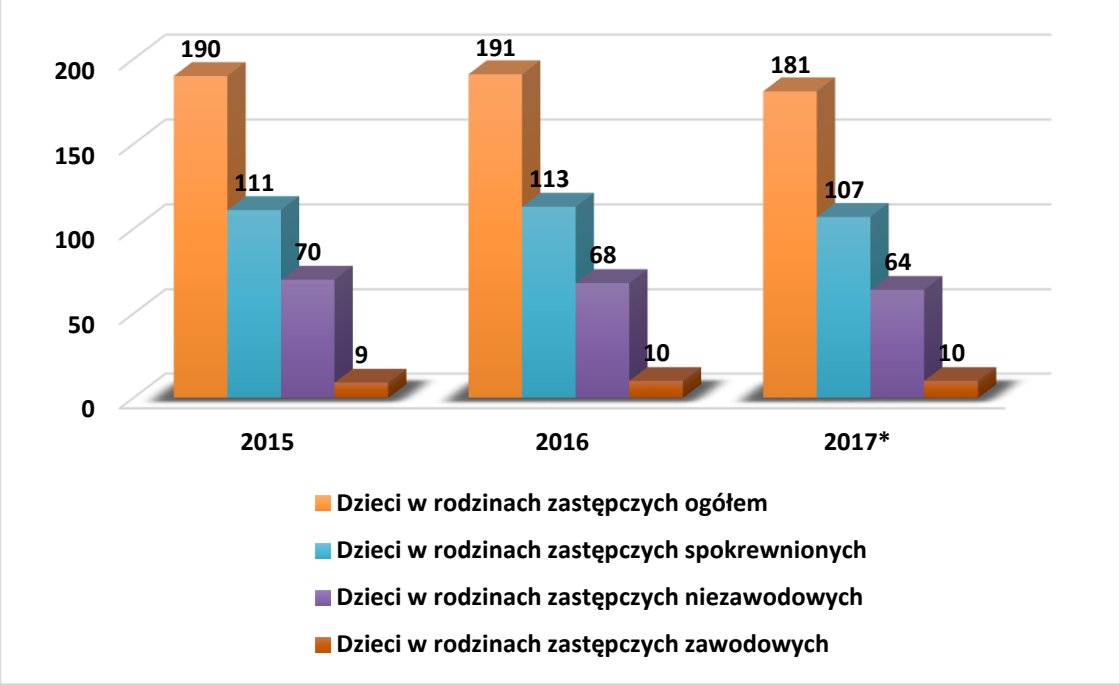

*stan na 30.06.2017r.

Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej w danym roku z podziałem na typ rodzin:

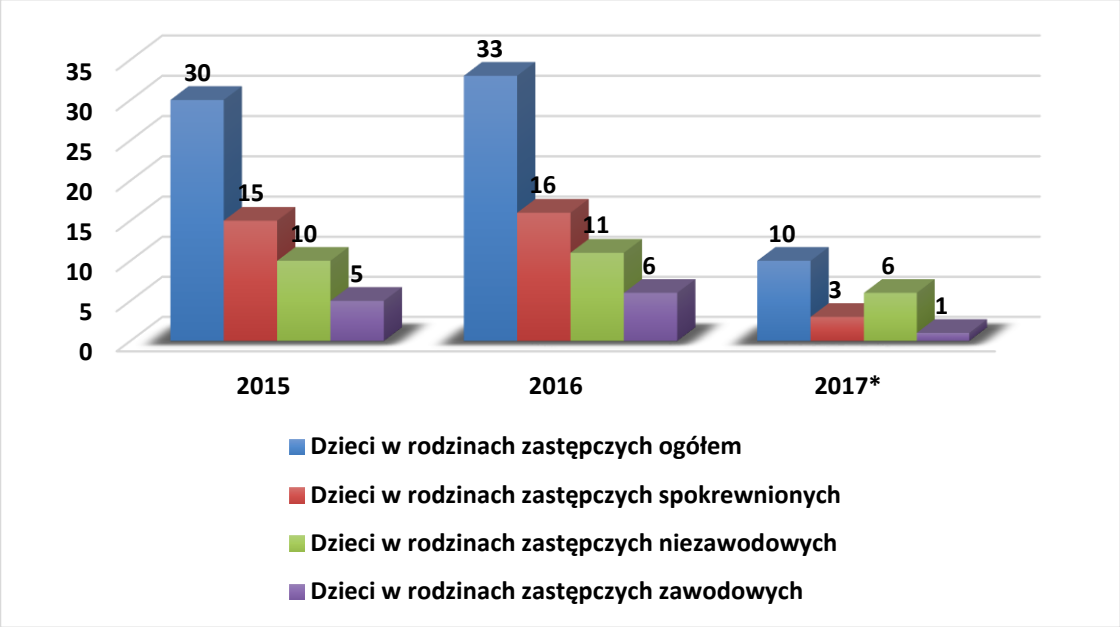

*stan na 30.06.2017r.

Najczęściej występującą przyczyną umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej jest uzależnienie rodziców od alkoholu, a co za tym idzie niewydolność wychowawcza. Znacznie rzadziej jest to bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, półsieroctwo oraz sieroctwo. Sporadycznie niepełnosprawność, co najmniej jednego z rodziców lub długotrwała lub ciężka choroba, co najmniej jednego z rodziców.

Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje do momentu ustania przyczyny umieszczenia w pieczy zastępczej, na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniość lub do ukończenia 25 roku życia, jeżeli osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w rodzinie zastępczej za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej kontynuuje naukę.

Okres przebywania dziecka w pieczy zastępczej w 2017r.*:

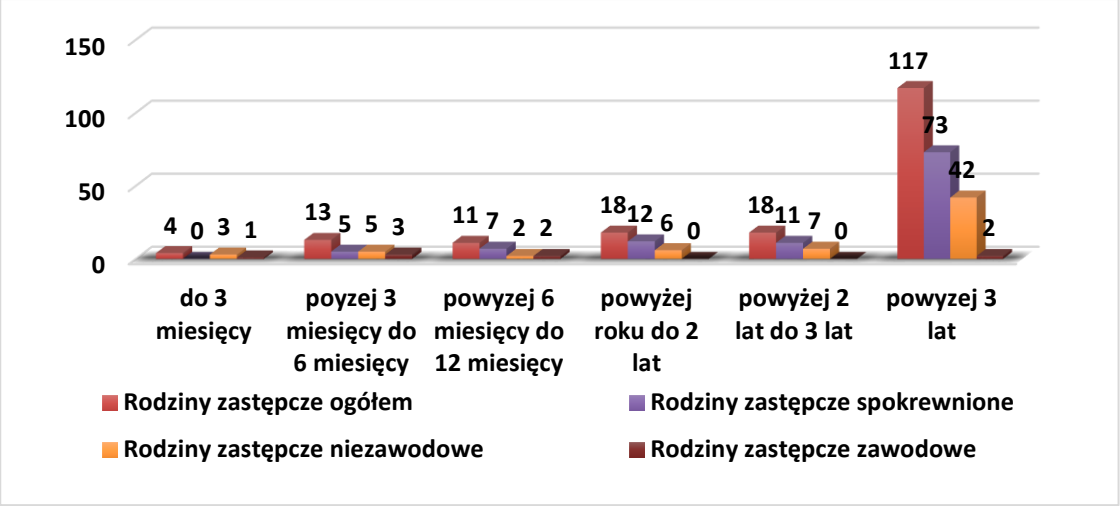

*stan na 30.06.2017r.

Na podstawie danych zawartych w powyższym wykresie widać, że czas pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Mińskim w większości przypadków przekracza 3 lata we wszystkich typach rodzin zastępczych.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko, przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania. Wysokość przysługujących świadczeń:

- ✓ 660,00 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- ✓ 1.000,00 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje także dodatek nie niższy niż 200 zł na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania:

- ✓ na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- ✓ na dziecko umieszczone na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Rodziny zastępcze zawodowe oraz prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje wynagrodzenie nie niższe niż kwota 2000,00 zł miesięcznie, a rodziny zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego nie niższą niż kwota 2600,00 zł miesięcznie.

Ponadto rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka starosta może przyznać świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo,

Rodzinna piecza zastępcza – udzielone świadczenia w latach 2015-2017*

Rok / Rodzina	2015		2016		2017*	
	liczba świadczeń	**wydatki w zł.**	**liczba świadczeń**	**wydatki w zł.**	**liczba świadczeń**	**wydatki w zł.**
Rodziny zastępcze spokrewnione	1266	863 759,00	1300	920 980,00	650	448 611,00
Rodziny zastępcze niezawodowe	718	664 570,00	775	708 726,00	406	360 251,00
Rodziny zastępcze zawodowe	71	71 958,00	53	46 476,00	41	39 969,00
Rodziny pomocowe	11	3 591,00	7	4 073,00	2	854,00
Ogółem	2066	1 603 878,00	2135	1 680 255,00	1099	849 685,00

*stan na 30.06.2017r.

Dnia 01 kwietnia 2016 roku weszła w życie ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, która wprowadziła dodatek wychowawczy w wysokości 500,00 zł dla każdego dziecka do 18 roku życia umieszczonego w rodzinie zastępczej. W okresie od 01.04.2016r.do 31.12.2016r. zostało wypłaconych 1177 dodatków, co łącznie stanowiło kwotę 578 160,00 zł. W okresie od 01.01.2017r. do 30.06.2017r. zostało wypłaconych 727 dodatków w kwocie 358 252,00 zł.

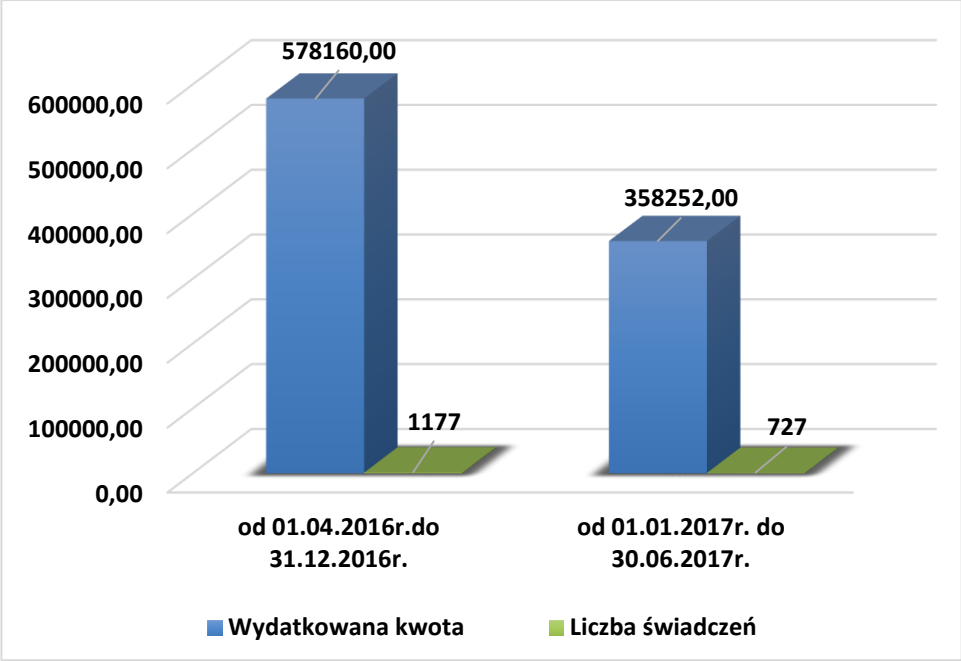

Kolejną formą wsparcia oferowaną rodziną zastępczym jest koordynator rodzinnej pieczy zastępczej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim na podstawie wyżej cytowanej ustawy zatrudnia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, obejmujących swoim działaniem teren powiatu mińskiego. Zapisy ww. ustawy określają szereg zadań należących do koordynatora, które ukierunkowane są na udzielanie wsparcia i pomocy rodzinom zastępczym borykającym się z trudnościami. Udzielana pomoc uzależniona jest od potrzeb konkretnej rodziny, oraz ustalana w porozumieniu i współpracy z rodziną.

Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej sukcesywnie wzrasta. W 2015 i 2016 roku zatrudnionych było 3 koordynatorów, w 2017 roku jest ich 4, a od grudnia 2017 roku 5. Zapotrzebowanie na koordynatorów jest jeszcze większe. Zgodnie z ustawą koordynator rodzinnej pieczy zastępczej powinien mieć pod swoją opieka nie więcej niż 15 rodzin zastępczych.

W lata 2015-2017 opieka koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej nad rodzinami zastępczymi przedstawiała się następująco:

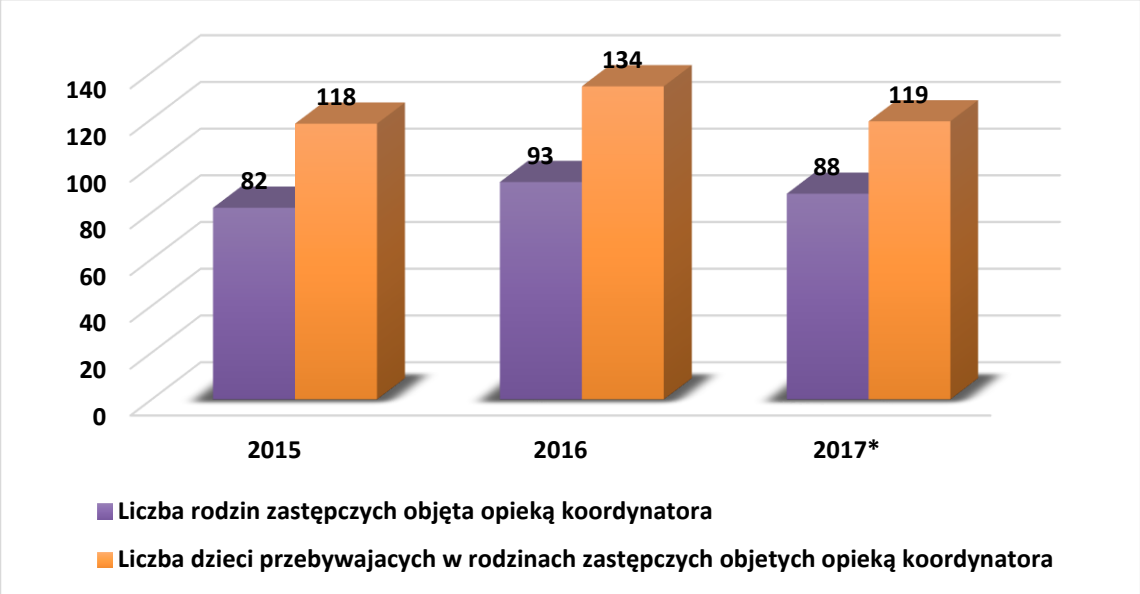

*stan na 30.06.2017r.

Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Cyklicznie jest prowadzony nabór kandydatów do pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim prowadzi kampanię informacyjną mającą na celu promowanie rodzinnej pieczy zastępczej oraz nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej poprzez dystrybucję ulotek, zamieszczanie informacji na stronie internetowej Centrum.

Przebieg procesu kwalifikowania kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej:

1) Zgłoszenie kandydatów - osoby ubiegające się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej mogą zgłosić się do PCPR osobiście, telefonicznie lub za pośrednictwem Internetu celem uzyskania ogólnych informacji.
2) Wstępna rozmowa - odbywa się w obecności, pracownika Zespołu d/s Pieczy Zastępczej, który będzie spotykał się z kandydatami w trakcie całej procedury. W trakcie rozmowy pracownik zapoznaje się z kandydatami, informuje o obowiązującej procedurze oraz warunkach, jakie winni spełniać kandydaci, przedstawia wykaz dokumentów, jakie należy dostarczyć. Kandydaci zachęcani są do podjęcia procedury, ale są także informowani o trudach, jakie wiążą się z podjęciem tej roli.
3) Warunkiem rozpoczęcia współpracy jest pisemny wniosek kandydatów złożony do PCPR wraz z uzasadnieniem, wypełnienie formularza zgłoszeniowego otrzymanego z PCPR wraz z załącznikami, akceptacja procedury oraz podpisanie zgody o udostępnienie danych osobowych.
4) Wykaz dokumentów, jakie należy dostarczyć (dotyczy obojga małżonków):
   - ✓ odpis zupełny aktu małżeństwa w przypadku osoby niepozostającej w związku

małżeńskim odpis zupełny aktu urodzenia;

- ✓ wyrok sądu o rozwiązaniu małżeństwa wraz z uzasadnieniem w przypadku osób, które wcześniej pozostawały w związku małżeńskim i nastąpił rozpad małżeństwa;
- ✓ zaświadczenia o zarobkach „netto”;
- ✓ zaświadczenia lekarskie o ogólnym stanie zdrowia i braku przeciwwskazań do sprawowania funkcji rodziny zastępczej (dla obojga kandydatów - osobne)
- ✓ zaświadczenia lekarskie z Poradni Zdrowia Psychicznego (dla obojga kandydatów - osobne)
- ✓ zaświadczenia z Poradni Leczenia Uzależnień (dla obojga kandydatów - osobne)
- ✓ zaświadczenia o niekaralności (dla obojga kandydatów - osobne)

5) Rozmowa z psychologiem dotycząca motywacji kandydatów, ich doświadczenia w opiece nad dziećmi. Rozmowa ma też na celu rozpoznanie możliwości, jakie mogą zaoferować dziecku/dzieciom kandydaci. Dotyczy też oczekiwań kandydatów, co do wieku i płci dziecka.
6) Badanie psychologiczne - jest to indywidualne spotkanie z kandydatami. Psycholog przeprowadza rozmowę oraz testy psychologiczne określające predyspozycje psychiczne osobowościowe i kompetencje wychowawcze kandydatów.
7) Szkolenie kandydatów odbywa się programem PRIDE, składa się z 12 sesji grupowych, odbywających się, co tydzień i trwających po 4 godziny ma on formę warsztatową i pozwala, poza uzyskaniem konkretnych wiadomości, na zdobycie i przećwiczenie umiejętności związanych z wychowywaniem dziecka powierzonego w opiekę zastępczą. Część szkoleniową uzupełniają dwa indywidualne spotkania z trenerami, które odbywają się w miejscu zamieszkania kandydatów oraz 10-godzinne praktyki w zawodowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.
8) Wizyta w domu - ma na celu bliższe poznanie kandydatów, osób wspólnie zamieszkujących, ewentualnie dzieci. W trakcie wizyty odbywa się rozmowa z członkami rodziny. Ich poparcie i akceptacja oraz otwartość na przyjęcie nowego członka rodziny daje szansę na możliwość wzrastania przyjętego dziecka w dobrej i serdecznej atmosferze. Ważną częścią wizyty jest ustalenie warunków bezpieczeństwa i możliwości sprawowania prawidłowej opieki nad przyjętym dzieckiem.
9) Kwalifikacja - po zakończeniu szkolenia, złożeniu dokumentów i uzyskaniu opinii psychologa i pedagoga dokonuje się kwalifikacji kandydatów. W skład komisji kwalifikacyjnej wchodzą przedstawiciele różnych instytucji powołani przez Dyrektora PCPR.
10) Okres oczekiwania na dziecko - dane kandydatów po zakwalifikowaniu umieszczane są w rejestrze osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Kandydaci oczekują na propozycję opieki nad dzieckiem bezpośrednio z rodziny biologicznej lub mogą być rodziną zaprzyjaźnioną dla dziecka z placówki.

11) Informacja o dziecku - kandydaci mają prawo do uzyskania wszelkich informacji o dziecku, jakie posiada PCPR na podstawie zebranych dokumentów. Są to dane na temat dziecka - jego wieku stanu zdrowia, rozwoju psychofizycznego, intelektualnego oraz na temat sytuacji jego rodziców biologicznych czy rodzeństwa.
12) Procedura sądowa:
   - ✓ Rodzina zastępcza ustanawiana jest przez sąd rodzinny właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, po wcześniejszym złożeniu wniosku o ustanowienie rodziny zastępczej dla konkretnego dziecka /dzieci, wraz z wymaganą dokumentacją ,
   - ✓ po złożeniu wniosku w sądzie kandydaci oczekują na wyznaczenie terminu rozprawy lub na umieszczenie dziecka w trybie zarządzenia tymczasowego.

Liczba kandydatów na rodzinę zastępczą w lata 2015-2017*:

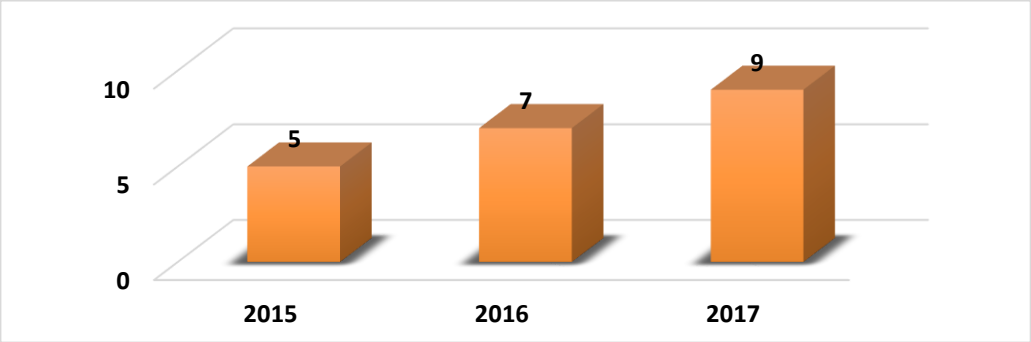

*stan na 30.06.2017r.

Wykazane osoby są to kandydaci, który uzyskali kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej.

Proces usamodzielniania się pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych.

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie. Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres, co najmniej trzech lat — w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną, jednego roku — w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową. Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia, określającego w szczególności: zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia, sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

Pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych zostali objęci pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną oraz pomocą na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie:

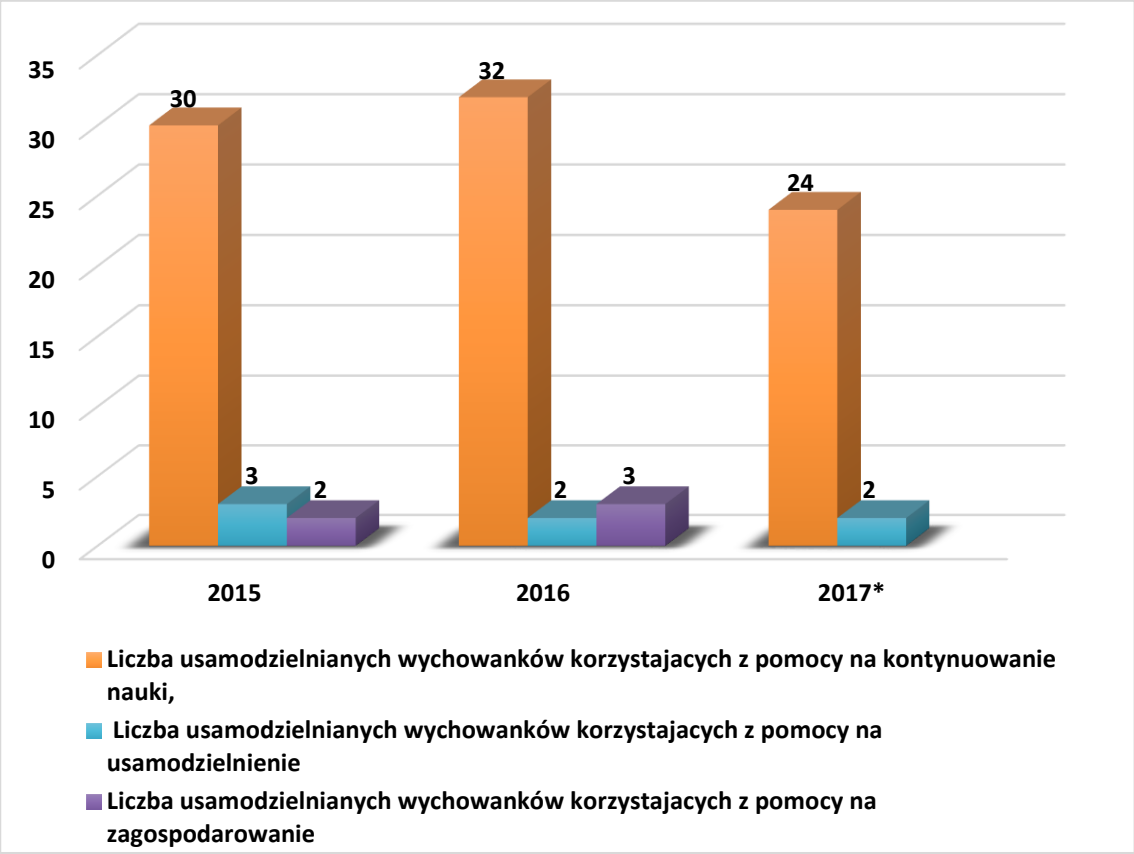

*stan na 30.06.2017r.

W latach 2015-2017* zostały wypłacone następujące świadczenia na usamodzielnienia:

Rok / Rodzina	2015		2016		2017*	
	liczba świadczeń	wydatki w zł.	liczba świadczeń	wydatki w zł.	liczba świadczeń	wydatki w zł.
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	311	152 103	299	148 616	140	68 690
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	3	11 529	3	13 741	2	10 332
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie	0	0	3	8 861	0	0
Ogółem	314	163 632	305	171 218	142	79 022

*stan na 30.06.2017r.

W życiu wychowanków pieczy zastępczej osiągnięcie pełnoletności wiąże się z koniecznością usamodzielnienia. Jest to moment trudny, ponieważ oznacza wejście w samodzielne życie często bez wsparcia własnej rodziny, a czasem nawet z koniecznością wzięcia na siebie odpowiedzialności za nieporadnego życiowo rodzica.

Zarówno rodziny zastępcze jak i usamodzielniani wychowankowie mogą skorzystać z pomocy specjalistów w Specjalistycznej Poradni Rodzinnej oraz Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego działających przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim. Można uzyskać bezpłatną pomoc psychologa, prawnika, policjanta, terapeuty ds. uzależnień, doradcy ds. rodziny, pedagoga, doradcy ds. osób niepełnosprawnych. Z porad psychologa korzystają nie tylko osoby dorosłe ale także dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych.

V. Charakterystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie mińskim

Instytucjonalna piecza zastępcza przedstawia się następująco:

Na terenie Powiatu Mińskiego, we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, w 2016 roku, funkcjonują dwie całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniające opiekę dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej. Są to:

- **Dom Dziecka w Falbogach -** całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego, prowadzona przez Powiat Miński. Liczba miejsc – 30.
- **Dom Dziecka im. Matki Weroniki w Siennicy -** całodobową placówką opiekuńczo – wychowawczą typu socjalizacyjnego, prowadzoną przez Zgromadzenie Sióstr Kapucynek NSJ na zlecenie Powiatu Mińskiego. Liczba miejsc – 14.

Dzieci są umieszczanie w instytucjonalnej pieczy zastępczej na podstawie postanowienia sądu. W latach 2015-2017* przedstawiało się to następująco:

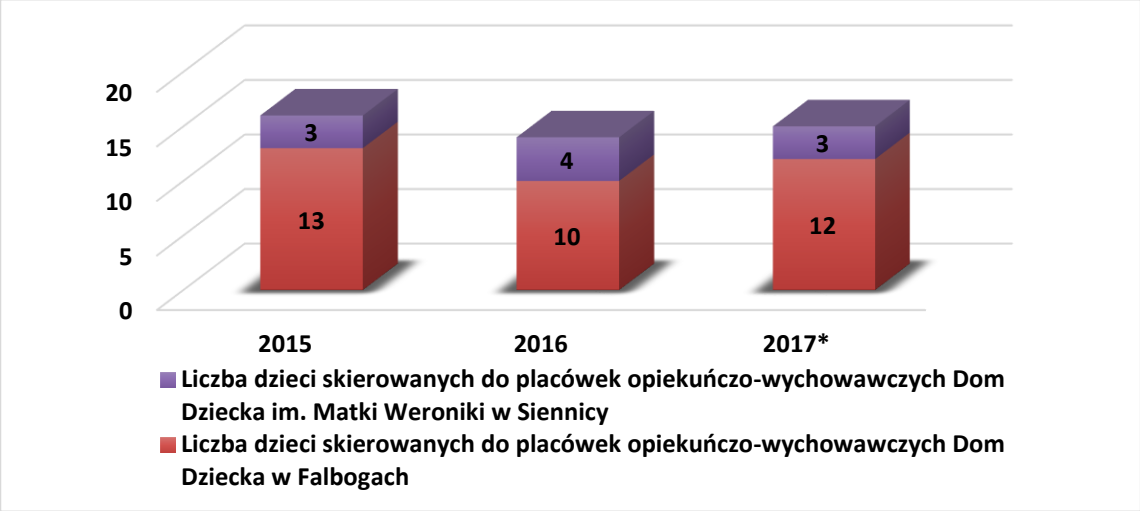

*stan na 30.06.2017r.

Główną przyczyną umieszczania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej jest uzależnienie rodziców od alkoholu oraz bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych.

W lata 2015-2017* w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało średnio 56 dzieci rocznie:

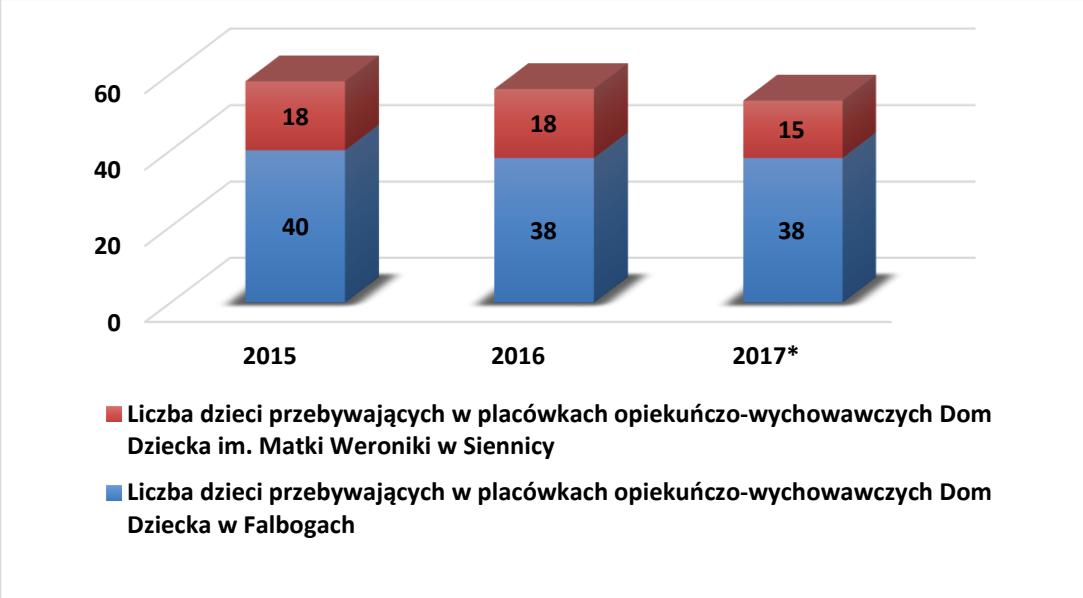

*stan na 30.06.2017r.

Wydatki poniesione na utrzymanie placówek opiekuńczo-wychowawczych w lata 2015-2017*:

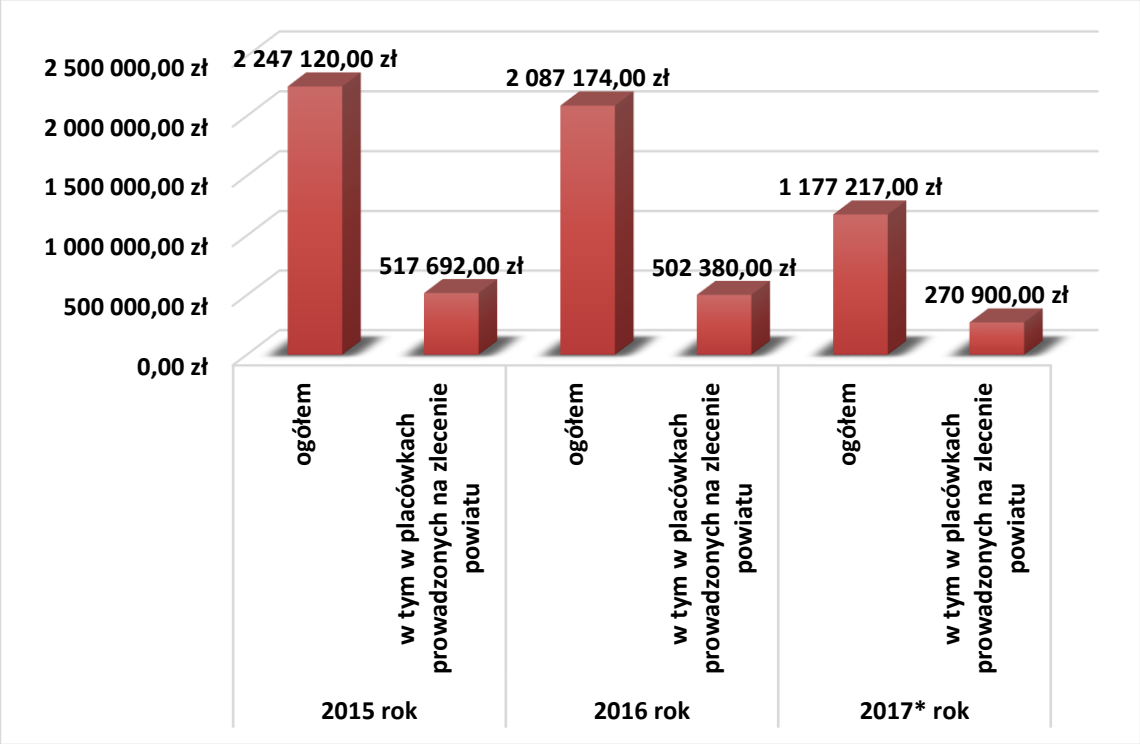

*stan na 30.06.2017r.

Dla zapewnienia dzieciom przebywającym w placówkach opiekuńczo-wychowawczej optymalnego rozwoju ustawa narzuca sukcesywne zmniejszanie liczby miejsc do ostatecznej liczby 14 miejsc. W myśl zapisów ustawy w 2017 roku została uruchomiona procedura budowy nowej placówki opiekuńczo-wychowawczej dla 14 wychowanków. Nowy dom dziecka będzie usytuowany w Mińsku Mazowieckim. Zakończenie budowy planowane jest na 2019 rok.

Proces usamodzielniania się pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Podobnie jak w przypadku wychowanków rodzin zastępczy, wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze przysługuje pomoc na usamodzielnienie.

Liczba usamodzielnianych wychowanków w latach 2015-2017*

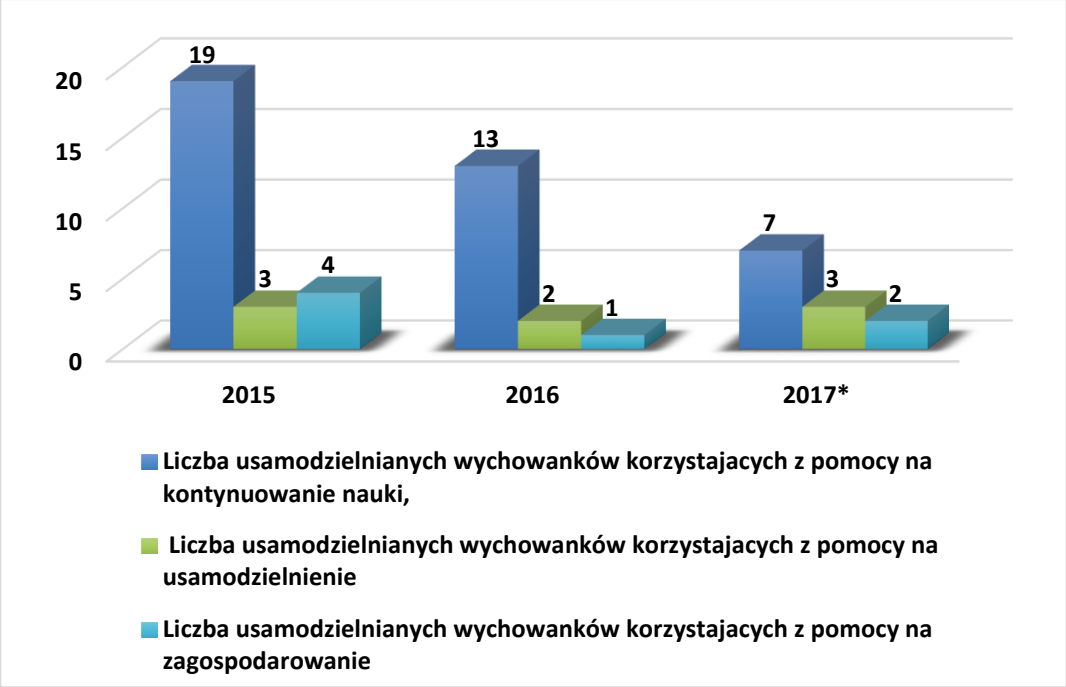

*stan na 30.06.2017r.

Pełnoletni wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych zostali objęci pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną oraz pomocą na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

W latach 2015-2017* zostały wypłacone następujące świadczenia na usamodzielnienia:

Rok / Rodzina	2015		2016		2017*	
	liczba świadczeń	wydatki w zł.	liczba świadczeń	wydatki w zł.	liczba świadczeń	wydatki w zł.
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	81	39 696	51	24 974	25	11 573
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	3	13 500	2	9 900	3	19 776
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie	3	11 846	1	1 500	2	5 000
Ogółem	87	65 042	54	36 374	30	36 349

*stan na 30.06.2017r.

Największą przeszkodą w życiowym usamodzielnieniu i integracji ze środowiskiem osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze jest brak mieszkania. Wiele dzieci przebywające obecnie w placówkach opiekuńczo - wychowawczych, opuszczając placówkę, napotka tego rodzaju problem. Pracownicy

zajmujący się usamodzielnianymi wychowankami pomagają wychowankom w uzyskaniu mieszkań socjalnych.

Praca z rodziną biologiczną na płaszczyźnie Ośrodków Pomocy Społecznej.

W okresie gdy dziecko przebywa w pieczy zastępczej prowadzony jest szereg działań z rodziną biologiczną aby dziecko powróciło pod jej opiekę. Pracę zarówno z rodziną biologiczną, której dziecko przebywa w pieczy zastępczej jak i z rodzinami mającymi problemy wychowawcze mają w swoim zakresie działania ośrodki pomocy społecznej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła szereg zmian w procesie pracy z rodzinami. Zostało utworzone stanowisko asystenta rodziny, który w swoim zakresie obowiązków ma przede wszystkim prace z rodzinami mającymi problemy wychowawcze i nie tylko.

Poniższe dane zostały zebrane z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu mińskiego.

W Powiecie Mińskim mamy 13 ośrodków pomocy społecznej, które w latach 2015-2017* zatrudniały asystentów rodziny w liczbach:

Rok / **Ośrodek Pomocy Społecznej**	**liczba asystentów rodziny**		
	2015	**2016**	**2017***
Gmina Cegłów	1	2	1
Gmina Dębe Wielkie	1	1	1
Gmina Dobre	0	1	1
Miasto Halinów	2	2	2
Gmina Jakubów	0	1	1
Miejsko-Gminny Kałuszyn	1	1	1
Gmina Latowicz	1	1	1
Gmina Mińsk Mazowiecki	1	1	1
Miejsko-Gminny Mrozy	3	2	0
Gmina Siennica	1	1	1
Gmina Stanisławów	1	1	1
Miasto Sulejówek	2	2	2
Miasto Mińsk Mazowiecki	2	2	2
Ogółem	16	18	15

*stan na 30.06.2017r.

Z analizy danych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej wynika, że w 2016 roku objęły pomocą w formie przydzielenia asystenta rodziny 186 rodzin.

Liczba rodzin i dzieci objętych pomocą asystenta rodziny w latach 2015-2017*

Rok / Ośrodek Pomocy Społecznej	liczba rodzin i dzieci					
	2015		2016		2017*	
	rodziny	osoby	rodziny	osoby	rodziny	osoby
Gmina Cegłów	15	32	16	33	10	17
Gmina Dębe Wielkie	14	43	15	49	14	45
Gmina Dobre	0	0	9	26	8	20
Miasto Halinów	19	55	24	75	24	75
Gmina Jakubów	0	0	4	7	4	7
Miejsko-Gminny Kałuszyn	8	18	9	22	11	27
Gmina Latowicz	6	24	6	29	6	15
Gmina Mińsk Mazowiecki	15	35	20	43	17	35
Miejsko-Gminny Mrozy	20	31	10	27	0	0
Gmina Siennica	8	35	17	57	13	41
Gmina Stanisławów	16	34	14	35	15	30
Miasto Sulejówek	14	28	14	30	15	30
Miasto Mińsk Mazowiecki	26	67	28	64	21	44
Ogółem	161	402	186	497	158	386

*stan na 30.06.2017r.

Z powyższych danych wynika, że z roku na rok zwiększa nam się liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych pomocą i wsparciem asystenta rodziny.

Liczba dzieci, które powróciły z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej:

Rok / Ośrodek Pomocy Społecznej	liczba dzieci		
	2015	2016	2017*
Gmina Cegłów	0	1	0
Gmina Dębe Wielkie	0	1	0
Gmina Dobre	0	0	0
Miasto Halinów	0	0	0

Gmina Jakubów	0	0	0
Miejsko-Gminny Kałuszyn	0	0	0
Gmina Latowicz	0	0	0
Gmina Mińsk Mazowiecki	0	0	2
Miejsko-Gminny Mrozy	0	0	0
Gmina Siennica	0	0	0
Gmina Stanisławów	0	0	0
Miasto Sulejówek	0	1	0
Miasto Mińsk Mazowiecki	4	2	2
Ogółem	4	5	4

*stan na 30.06.2017r.

W latach 2015-2017 pod bezpośrednią opiekę rodziny biologicznej powróciło 13 dzieci.

VI. Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2018-2020

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie. W 2013 roku rozpoczął się proces przekwalifikowania niezawodowych rodzin zastępczych w zawodowe. Aktualnie w powiecie mińskim funkcjonują dwie rodziny zastępcze zawodowe w tym jedna pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego a druga to specjalistyczna rodzina zawodowa. Liczba zawodowych rodzin zastępczych jest niewystarczająca w stosunku do rzeczywistych potrzeb. Konieczne jest sukcesywne zwiększanie ilości rodzin zastępczych zawodowych.

Na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej, ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka w latach 2018-2020.

Rok	Planowany limit zawodowych rodzin zastępczych	Planowany limit rodzinnych domów dziecka
2018	1	1
2019	1	0
2020	1	0

VII. Mocne i słabe strony istniejącego systemu pieczy zastępczej

W poniższej rozbudowanej tabeli przedstawiono wyniki analizy SWOT systemu pieczy zastępczej funkcjonującego w m.st. Warszawie. SWOT jest techniką analityczną polegającą w najprostszej wersji na posegregowaniu posiadanych informacji w danym obszarze na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- S (z ang. *strengths)* - mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę w analizowanym obszarze;
- W (z ang. *weaknesses)* - słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę w analizowanym obszarze;
- O (z ang. *opportunities)* - szanse: wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany w analizowanym obszarze;
- T (z ang. *threats)* - zagrożenia: wszystko to, co stwarza w danym obszarze niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Zestawienie wspomnianych grup czynników ułatwia planowanie działań w danym obszarze, w tym wskazuje obszary problemowe, które w pierwszej kolejności powinny stać się przedmiotem interwencji.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
System pieczy zastępczej	
• Wykwalifikowana i doświadczona kadra PCPR • Współpraca z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej i innymi instytucjami zajmującymi się opieką nad dzieckiem i rodziną • Objęcie współpracą koordynatora funkcjonujących na terenie powiatu rodzin zastępczych • Prowadzenie szkoleń i kwalifikacji dla kandydatów na rodziny zastępcze • Prowadzenie szkoleń i wsparcia funkcjonujących rodzin zastępczych • Rozwój form rodzicielstwa zastępczego szczególnie rodzin zastępczych zawodowych	• Brak osób chętnych do tworzenia rodzinnych form pieczy zastępczej • Niewystarczający poziom wymiany doświadczeń, informacji, wypracowania wspólnych projektów przez instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w powiecie i gminach • Brak lokali socjalnych lub komunalnych na terenie gmin oraz mieszkań chronionych dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych • Brak środków finansowych na realizację zadań z zakresu ustawy o wpieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
• pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego	• ubożenie i rozwarstwienie społeczeństwa

• sprawny system w zakresie pieczy zastępczej • zatrudnienie specjalistów do pracy z rodzinami zastępczymi • współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny	• bezrobocie powodujące ubożenie i rozwarstwienie społeczeństwa oraz narastanie postaw bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych • brak chęci współpracy przez rodziny znajdujące się w kryzysie • Niespójność przepisów prawa i trudności w jego interpretacji

VIII. Struktura celów i wskaźniki ich realizacji.

Cel główny:

Wsparcie rodziny oraz rozwój systemu opieki nad rodziną i dzieckiem

Cele szczegółowe:

I. Rozwój sieci opieki nad dzieckiem poza rodziną biologiczną.

Zadania niezbędne do realizacji:

1. Rozwój systemu pieczy zastępczej w formach rodzinnych;
2. Podjęcie szerokich działań promocyjnych na rzecz rodzicielstwa zastępczego;
3. Przekształcenie placówki opiekuńczo-wychowawczej zgodnie z określonymi standardami;
4. Dążenie do zabezpieczenia w zasobach mieszkaniowych gmin/powiatu mieszkań dla wychowanków opuszczających system pieczy zastępczej, w tym organizacja mieszkań chronionych.

II. Wspieranie funkcjonujących rodzin zastępczych.

Zadania niezbędne do realizacji:

1. Objęcie rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka opieka koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i innych specjalistów w zakresie pracy z dzieckiem i rodziną.
2. Ocena sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych;
3. Ocena rodzin zastępczych;
4. Umożliwienie bezpłatnego korzystania rodzinom zastępczym ze wsparcia specjalistycznego;
5. Realizacja świadczeń finansowych zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
6. Zapewnienie wsparcia w postaci wolontariatu i rodzin pomocowych;
7. Rozwój kompetencji wychowawczych i opiekuńczych poprzez udział rodzin

w szkoleniach doskonalących;

8. Umożliwienie wymiany doświadczeń i integracji poprzez organizowanie grup wsparcia i spotkań integracyjnych;
9. Umożliwienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej, pedagogom, psychologom i specjalistom pracy z rodziną współpracującym z rodzinami zastępczymi udziału w szkoleniach doskonalących oraz systematyczne poddawanie się superwizji.

III. Zapewnienie dostatecznej liczby miejsc dla dzieci w rodzinnych formach opieki.

Zadania niezbędne do realizacji:

1. Systematyczne podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie wiedzy o rodzinnej pieczy zastępczej;
2. Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodziny pomocowej oraz wolontariuszy;
3. Kwalifikacja kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodziny pomocowej, w tym: organizowanie stosownych szkoleń.

VI. Wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

Zadania niezbędne do realizacji:

1. Realizacja świadczeń finansowych zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawą o pomocy społecznej;
2. Umożliwienie korzystania ze specjalistycznego poradnictwa;
3. Umożliwienie udziału w szkoleniach podnoszących kompetencje zawodowe;
4. Pomoc w znalezieniu miejsca zamieszkania po opuszczeniu pieczy zastępczej;

IX. Harmonogram zadań

Wsparcie rodziny oraz rozwój systemu opieki nad rodziną i dzieckiem			
Cel I Rozwój sieci opieki nad dzieckiem poza rodziną biologiczną.			
Zadania	Termin realizacji	Produkty	Wskaźniki i realizacja zadań
1. Rozwój systemu pieczy zastępczej w formach rodzinnych; 2. Podjęcie szerokich działań promocyjnych na rzecz rodzicielstwa zastępczego; 3. Przekształcenie placówki opiekuńczo-wychowawczej zgodnie z określonymi standardami;	2018-2020	- polepszenie funkcjonowania istniejących rodzin zastępczych, - niższe koszty pobytu dzieci w pieczy zastępczej, - zwiększenie liczby dzieci powracających do rodzin biologicznych lub adoptowanych, - wyższa, jakość realizowanej pieczy zastępczej w formach rodzinnych. - poprawa świadczonych usług przez placówki opiekuńczo-wychowawcze,	- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, - liczba dzieci wracających z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych lub rodzin adopcyjnych, - liczba dzieci kierowanych do instytucjonalnej pieczy zastępczej, - liczba przekształconych lub nowo powstałych placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu,

Cel II Wspieranie funkcjonujących rodzin zastępczych.			
Zadania	Termin realizacji	Produkty	Wskaźniki i realizacja zadań
1. Objęcie rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka opieka koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i innych specjalistów w zakresie pracy z dzieckiem i rodziną. 2. Ocena sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych; 3. Ocena rodzin zastępczych; 4. Umożliwienie bezpłatnego korzystania rodzinom zastępczym ze wsparcia specjalistycznego; 5. Realizacja świadczeń finansowych zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; 6. Zapewnienie wsparcia w postaci wolontariatu i rodzin pomocowych; 7. Rozwój kompetencji wychowawczych i opiekuńczych poprzez udział rodzin w szkoleniach doskonalących; 8. Umożliwienie wymiany doświadczeń i integracji poprzez organizowanie grup wsparcia i spotkań integracyjnych; 9. Umożliwienie koordynatorom rodzinnej	2018-2020	- wzrost, jakości sprawowanej pieczy zastępczej nad dziećmi, - zmiana negatywnego postrzegania dzieci w pieczy zastępczej (jako tych gorszych), - lepsza integracja rodzin zastępczych wszystkich typów, - podniesienie kwalifikacji i umiejętności w wypełnianiu roli rodziny zastępczej; - podniesienie świadomości rodzin zastępczych w zakresie pełnionej funkcji,	- liczba zrealizowanych szkoleń dla rodziców zastępczych, - liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, - liczba dzieci wracających z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych lub rodzin adopcyjnych,

pieczy zastępczej, pedagogom, psychologom i specjalistom pracy z rodziną współpracującym z rodzinami zastępczymi udziału w szkoleniach doskonalących oraz systematyczne poddawanie się superwizji.			
Cel III Zapewnienie dostatecznej liczby miejsc dla dzieci w rodzinnych formach opieki.			
Zadania	Termin realizacji	Produkty	Wskaźniki i realizacja zadań
1. Systematyczne podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie wiedzy o rodzinnej pieczy zastępczej; 2. Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodziny pomocowej oraz wolontariuszy; 3. Kwalifikacja kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodziny pomocowej, w tym: organizowanie stosownych szkoleń.	2018-2020	- wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych; - podniesienie kompetencji rodzin zastępczych jako istotnego elementu systemu pieczy zastępczej; - zwiększenie liczby miejsc dla dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej; - podniesienie świadomości rodzin zastępczych w zakresie pełnionej funkcji.	- liczba rodzin zastępczych, w tym specjalistycznych i pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz Rodzinnych Domów Dziecka, - liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych formach opieki, - liczba pozyskanych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, - liczba rodzin, które otrzymały świadectwo kwalifikacyjne do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Cel VI Wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.			
Zadania	Termin realizacji	Produkty	Wskaźniki i realizacja zadań
1. Realizacja świadczeń finansowych zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawą o pomocy społecznej; 2. Umożliwienie korzystania ze specjalistycznego poradnictwa; 3. Umożliwienie udziału w szkoleniach podnoszących kompetencje zawodowe; 4. Pomoc w znalezieniu miejsca zamieszkania po opuszczeniu pieczy zastępczej; 5. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie wspierania usamodzielnianego wychowanka pieczy zastępczej. 6. Dążenie do zabezpieczenia w zasobach mieszkaniowych gmin/powiatu mieszkań dla wychowanków opuszczających system pieczy zastępczej, w tym organizacja mieszkań chronionych.	2018-2020	- poprawa funkcjonowania wychowanków w procesie usamodzielnienia; - pozyskanie nowych umiejętności z zakresu „kompetencji społecznych”; - powstanie grupy wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków; - przygotowanie wychowanków do procesu usamodzielnienia; - nabycie umiejętności poruszania się na rynku pracy; - wsparcie finansowo- rzeczowe pełnoletniego wychowanka pieczy zastępczej; - powstanie mieszkania usamodzielnienia; - wsparcie usamodzielnianych wychowanków zgodnie z kompetencjami instytucji;	- liczba i kwota świadczeń przekazanych usamodzielnianym wychowankom na ich wniosek, - liczba usamodzielnianych wychowanków uczęszczających na spotkania w utworzonej „grupie wsparcia”, - liczba wychowanków korzystających z różnych form wsparcia, - liczba wychowanków otrzymujących świadczenie na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, pomoc na zagospodarowanie.

		- wsparcie wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych przez inne instytucje oraz organizacje pozarządowe działające w ramach zadań statutowych.	

Odbiorcy Programu

Odbiorcami Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Mińskim na lata 2018-2020 są:

1) Dzieci przebywające w pieczy zastępczej.
2) Rodziny zastępcze osoby prowadzące rodzinne domy dziecka.
3) Rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
4) Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej.
5) Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydaci do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
6) Rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dzieckiem z pieczy zastępczej.

Realizatorzy Programu

Jednostką koordynującą realizację Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim jako Organizator Pieczy Zastępczej, który przy jego realizacji będzie współpracował z następującymi podmiotami:

1) Rodzinami zastępczymi;
2) Rodzinami pomocowymi;
3) Placówkami opiekuńczo-wychowawczymi;
4) Sądami rodzinnymi;
5) Policją;
6) Ośrodkami pomocy społecznej;
7) Placówkami oświatowymi;
8) Organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi.

System monitoringu i ewaluacji

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Mińskim będzie podlegał monitoringowi i ewaluacji.

Prowadzony monitoring będzie zakładał systematyczną analizę stopnia realizacji poszczególnych celów i zadań Programu. Jego celem będzie ocena procesu wdrażania Programu, gdzie podstawowym kryterium jej dokonywania będą określone wskaźniki realizacji zadań. Monitoring odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji nt. realizacji kierunków działań ujętych w Programie. Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu, Zarządowi Powiatu w corocznych sprawozdaniach z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim. Program ma charakter otwarty i może podlegać zmianom w zależności od pojawiających się potrzeb i sytuacji społecznej.

Prowadzona będzie ewaluacja wewnętrzna polegająca na dokonaniu (po każdym roku wdrażania Programu) przeglądu zrealizowanych zadań, w tym stopnia osiągnięcia poszczególnych wskaźników oraz wprowadzeniu tam, gdzie zostanie to uznane za zasadne, odpowiednich zmian w sposobie realizacji zadań tak, by ostatecznie osiągnąć wszystkie założone wskaźniki i cele założone w Programie.

W końcowym etapie realizacji Programu, przeprowadzona zostanie ewaluacja końcowa mająca na celu analizę skuteczności, efektywności i trafności realizacji Programu. Wyniki ewaluacji będą stanowić podstawę do sformułowania celów i zadań w kolejnych edycjach programów rozwoju pieczy zastępczej.

Źródła finansowania

Do podstawowych źródeł finansowania Programu należą:

- Budżet Powiatu mińskiego w ramach limitów rocznych planów budżetowych;
- Środki finansowe z funduszy unijnych;
- Środki finansowe innych podmiotów współpracujących z Powiatem Mińskim w zakresie realizacji celów i zadań Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej.